

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In quo hæreses & mores Pelagij contra naturæ humanæ sanitatem,
ægritudinem & medicinam ex S. Augustino recensentur ac refutantur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

13. Alij quadruples actus ad quos hominem sufficere volunt, timor, dolor, diligentia, voluntas bene vivendi. De sententia Cassiani & quid ei semina virtutum inserta naturaliter.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13650

Liber de dono p. 17.
qua pro pellenda ægritudine, & impetranda A nobis fides impetrat, qua incipit à nobis. Ecce fides impetrare dicitur: quod oratio ex fide sola impetrat.

*Alij quadruplices actus ad quos hominem sufficere volunt,
Timor, dolor, diligentia, voluntas bene vivendi. De sententia
Cassiani; & quid ei semina virtutum
inserta naturaliter.*

CAPUT XIII.

CETERVM tametsi ista tria præcipua sint, quibus ab homine salutem inchoari posse Massilienses tradunt, sub illis tamen & alia nonnulla videntur velle comprehendere. Nam quod apud Hilarius dicant exterrita voluntate ægrotum velle sanari, mysterio nequaquam caret. Volunt enim & alia nonnullorum actuum genera inter initium fidei & orationem plerumque interposita eadem superlitis libertate posse profili, inter illos primi sunt timor mortis atque suppliorum post mortem impendentium quo peccatoribus comminatur Deus. Nam apud Hilarius dicunt posse saltem pérículum demonstrata mortis horre. Pérículum vocant propter imminentes à morte penas. Et paulo post: Nam si non potest timere quis, unde terretur nisi ea voluntate qua sumitur, ab alio scilicet dante, non ex eo culpandus est quod nunc non vult.

Secundi generis actus sunt dolor, si non pœnitentia saltem de tanta sua infirmitate qua reūc vivere & pœnitere non potest. Quo perire, inquit, tanta extrinsecus correctionis instantia, si non ab homine et si non fides integra saltem vel dolor compuncta infirmitatu excusat? Et iterum: Si autem est vel qualiscumque dolor qui ad exhortationem corripientem oriatur, hanc ipsam dicunt causam &c.

In Epist. ad Augst.
Tertij generis est aliqua voluntatis diligentia seu sollicitudo seu devotio, nempe ad sequenda Dei dona quibus procuratur sanitas. Ita denum, inquit de illis Prosper, posse unumquemque ad correctionem aut ad profectum vocari, si se sciat SVA DILIGENTIA bonum esse posse, mediate scilicet quia diligentia, Dei impetrat adjutorium. Et superius: Ut de vita eterna nemo desperet, cum voluntaria devotioni remuneratio sit parata. Quam devotionem sapissime Faustus & Cassianus inculcant, nihil est autem eis aliud quam quædam sollicitate voluntatis in credendo petendisque remedij promptitudo. Vnde sub actibus præcedentibus fere comprehenditur.

Quarti generis actus æquè imperfecti sunt ut præcedentes nolle peccare, seu velle recte vivere, non illa plena voluntate quam efficacem vocant, illa siquidem proiecta sanitatis fructus est, sed ineffaci quadam velleitate, qua propter infirmitatem nullum effectum nisi forte supplices preces parit. Hanc videtur Augustinus in errore Massiliensem

A constitutus expressisse cùm dixit: Nostrum est credere & velle, illius autem dare creditiōnē & ro- In expo. qua lentibus facultatem bene operandi. Vbi illud velle rūndam pro- quod post fidem ponitur nihil aliud videtur posse. Epist. ad esse nisi voluntas operandi seu bene vivendi Rō prop 6: quod retract. lib. 1. retract. subiuncta po- stulat; illius est voluntibus dare facultatem bene ope- c. 23. & lib. randi, quam scilicet etiā jam volentes, non de prædictis habebant; sed apertissime sententiam illam c. 3. suam in eodem libro exprimit: Liberum, in Lib. Expos. quiet, arbitrium perfecte fuit in primo homine; in nobis quārundam autem ante gratiam non est liberum arbitrium ut prop. Epist. non peccemus, sed tantum ut peccare nolumus. Ecce pos. 18. in Massiliensem errore constitutus (quem Lib. de præ- in isto libro se professum esse confitetur) aper- deft. SS. c. 3. tissime reliquijs pristinæ libertatis tribuit nolle peccare, etiā præ voluntatis illius infirmitate ad Rom. pro- adhuc à peccatis abstinere non possit, sed per gratiam conferri debeat. Vnde sese expli- Eadem prop. cando subiungit: gratia vero efficit ut non tan- 18. citata. tum vellimus recte facere, sed etiam pœnitimus, non vitibus nostris, sed liberatoris auxilio.

Porrò sub isto genere non solum illud generale votum bene vivendi comprehenditur sed etiam omnium virtutum similes inefficaces actus ac desideria; ut quibus desiderat aliquis esse castus, continens, justus, temperans, pa- tiens, humilis, ceterarumq; virtutum actus ex- exercere, sed oppressus vitijs præ virium infirmitate non potest. Hujusmodi quippe imperfecte voluntatis actus, ipsa oratio quam ab homine fundi posse volunt pro impetranda sanitatem seu operandi facilitate complectitur. Nam si eut nemo Medicum pro relituenda sibi videndi vel ambulandi facultate rogare potest, nisi habeat videndi ambulandi voluntatem, ita nemo videtur posse pro castitatis, temperantie, iustitia, ceterarumq; virtutum sanitatem preces fundere, nisi habeat imperfectum saltem castè, temperanter, iusteque vivendi desiderium. Quam sententiam videtur expressius docuisse Cassianus quando decima tertia Collatione dicit: Ut autem evidenter clare & etiam per na- Cass. Coll. 13 turam bonum quod beneficio creatoris indultum est, non nunquam bonarum voluntatum prodire principia, qua tamen nisi à Deo dirigantur ad consumma- tionem virtutum pervenire non possunt apostolus testatur dicens: Velle enim adiacet mihi, perficere autem bonum non inventio. Apostolus enim de cuiusvis vitijs repugnantia loquitur; per quam voluntas boni quam in se esse sentiebat non

*Vnde ista bonarum voluntatum principia
cont. Collat.
c. 27, 28. &
seqq.*

non poterat pertingere ad perfectionem boni. ^A Vnde ista bonarum voluntatum principia Prosper sapientia virtutum vocat, & intelligit, ipseque contextus Cassianus postulat, eum promiscue de quacunque virtute locutum esse.

Sed duo sunt in quibus præcipue à Presbyteris Massiliensibus discrepat Cassianus. Primum, quod iste non nisi in quibusdam illa bonarum voluntatum principia profilire putat: siquidem alijs ea vult à Deo per gratiam inspirari ac dari, quod Massilienses generaliter summopere sunt detestati, ne illis quas supradiximus difficultatibus stringerentur. Alterum quod quamvis initio sola bonarum voluntatum principia nos à nobis habere statuissent, tandem tamen eo usque provehitur, ut etiam illam admirabilem, sicut Synodus Arausicana loquitur, Zachei, Centuronis, & Latrois fidem, perfectissimamque patientiam Iob naturæ viribus obtainere posse deliret. Ideque non solum adversus constantem doctrinam Massiliensem quam supra vidimus, sed etiam suam, qua sicuti refert Prosper, & ejus contradictionem notat, antea definierat, bonorum desideriorum voluntarios motus, sine auxilio Dei nec prope posse nec perficere.

*Cap. 33. C.
34. advers.
Collatorum.*

Ex his perspicue intelligitur, quid sint illa virtutum semina qua Cassianus docet omni animæ incels naturaliter, beneficio Creatoris inserita. Non sunt enim aliud, quam illa sapientia dicta naturalis possibilitas, sive libertas vo-

luntatis, quatenus post primi hominis prævaricationem tantillum pristine integratitudinem retinet, ut in sua potestate habeat credere, orare, & singularium virtutum inefficiacia desideria seu voluntarios motus germinare, cum Adam eadē illa illesā libertate posset cuncta per se opera facere si vellet. Vnde Prosper vocat Naturam affectum, & Cassianus, Possibilitatem boni & scientiam boni: quam cont. Coll. negat genus humananum, vel ipsum Adam post prævaricationem amississe: cavendumque docet ne ita¹³, ad Dominum omnia Sanctorum merita referamus, ut nihil nisi id, quod malum atque perversum est, humanae ascribamur natura. Sed ut jam ante monuit Cassianus in fine Collationis parat non tantum illa que dixerat virtutum semina, sed ipsas etiam virtutes perfectissimas in eadem illa naturali libertate mansisse. Ex quo fit ut illum excessum reprehendendo Prosper dicat: *Iam non solum voluntatem boni (sicut ante juxta Massiliensem opinionem fecerat) sed etiam possibilitatem libero ascribit arbitrio.* Et infra sapientem: tam incolumes ab eo dici esse omnium hominum animas naturaliter, quam fuit primi hominis ante peccatum. Quam Cassianus opinionem etiam Faustus docet: nam quamvis etiam se maris pessime tantum fidem & orationem & quos in eandem bonos voluntatis affectus naturali libertati tribuit, aliquando tamen etiam integras virtutes, perfectamque justitiam à naturali arbitrio proficii posse decernit. De quo vide *Sept. t. 1.* que latius alibi diximus.

Massilienses non totam fidem, sed ejus solum initium & perseverantiam in hominis potestate constituant: Et quid sit fidei initium. Nonnulla de perseverantia.

C A P V T X I V.

Epist. ad August.

CETERVM de fide quam præcipue viribus humanis Massilienses assignare diximus, duo consideratione digna sunt. Primum est, quod non quamlibet fidem, sed solum initium eius homini tribuant. Nam fidei augmentum, sicut & omnium virtutum sanitatem, qua postmodum à Deo imperat conceditur divina gratia munus esse confitetur. Designat hoc Divus Prosper illis verbis: *Qui autem creditur sint, quae in eis fide que demeps per Dei gratiam sit una cum manu sancti, praescisse ante mundi constitutionem Deum.* Fidem enim iam existentem per gratiam vari, nihil est aliud, quam eius augmentum gratiae reputari. Quod expressius Hilarius tradit: *Conveniens assertans veritati, ut & commrito quo voluerint & crediderint à suo morbo se posse sanari, & ipsius fides augmentum, & totus sanitatis sua consequatur effectum.* Vnde loca Scriptura quibus fides ascribitur Deo, ad id, inquit, volunt valere ut adhucetur quis capere

velle, non ut etiam donetur ut velit reiectis alijs &c.

Ex quo colligitur Massilienses non nisi primam fidei inchoationem, quâ videlicet, ut Augustinus exponit, in Christum credere capi- Aug. lib. ii mus, seu primus eruditur, reservare sibi: omne prædict. ss. vero augmentum seu incrementum, seu superfl. sapient. v. mentum ejus, ut Augustinus nominat, quo scilicet voluntas illa credendi crescendo robatur, tribuere Deo. Neq; enim solliciti erant de magnitudine virium libertatis, quas pecatum superfluitates reliquisset, sed hoc unum dumtaxat ut primum illud volendi nolendique moimentum & simplicissimum ille voluntatis flexus esset suus, non ab illa potenti ac discernente gratia tribuendus. Omnim enim potremus & imperfectissimis volendi actibus contenti erant, ut quoquo modo constitutio- nes illas alienas & quasi fatales de sua propria voluntate, gracieque vim potentissimam dulceremque evaderent. Vnde clare apud Hilarium